

cărbunar Peter Munk, victima a setei de avere, căruia „vrăjitorul“ Michel Olandezul îi preschimbă, pentru o pungă de galbeni, inima fierbinte și duioasă într-un bulgăre de piatră, convertește repede și direct la milă și bunătate. Populat cu personaje reale și fantastice, integrând armonios filonul folcloric — eresuri, obiceiuri, tradiții —, basmul lui Wilhelm Hauff evocă simplu și adevărat suferința umană, pentru a sublinia pericolul „pietrificării“, al dezumanizării. Suferințele care l-au zguduit pe Peter Munk, dar mai ales revenirea lui la starea de om bun, cu inimă caldă și simțitoare, reprezintă triumful unei înalte morale, condiționează existența umană de sentimente înălțătoare și de aspirații nobile, reafirmă dragostea, omenia, generozitatea, prietenia, munca cinstită, înțelepciunea, curajul.

Prelucrarea lui Eduard Covali expune limpede, simplu și expresiv, printr-un dialog punctat cînd cu gingășie, cînd cu umor, înpănat cu bogate expresii populare, ideile basmului.

Folosind o formulă în circulație, bazată pe mijloace ce se pretind sau se revendică de la stilizare maximă și de la „actorul total“, reprezentarea de la Piatra Neamț a impus, neîndoielnic, într-o viziune unitară, cu vervă plastică și ritmică, profesionalitatea creatorilor. În decorul și costumele lui Mihai Mădescu — o punte, cîțiva butuci, siluete de trunchiuri de copaci atîrnînd din tavan, straie croite în linii elegante, confecționate din țesături viu colorate în verde, negru, alb, roșu, amintind cu rafinament de specificul costumului „tirolez“ — interpretării de la Piatra Neamț au susținut, cu știuta lor frenetică disciplină și conștiinciozitate, cu precizie tematică în mișcări, momente de izbitoare teatralitate. Nunta, scenele din crîsmă, jocul cu zarul, apariția Omulețului de sticlă, pactul lui Peter cu Michel Olandezul și, mai ales, momentul de pantomimă, călătoria lui Peter în țări străine, sînt remarcabile prin efectul lor, realizat cu exemplară economie de mijloace. Temîndu-se însă, probabil, de niscaiva tentații melodramatice ale textului, de înclinațiile autorului spre efuziuni lirice, regizoarea a apelat la frîna detașării ironice, a tentei ușor parodice, a naivității subtil și-rete în expunerea întîmplărilor din piesă. E adevărat că, pe această cale, s-au obținut și momente de veselie zgomotoasă și clipe de lirism și de groază. Basmul lui Wilhelm Hauff trimite totuși la o tonalitate parcă mai puțin prețios-incărcată și mai puțin contorsionat-demonstrativă.

Dar nu atît lipsa de originalitate sau caracterul de demonstrație teatrală ca atare — ce lăsa uneori impresia de exercițiu de fantezie și umor — m-a nemulțumit. M-a nemulțumit, de data aceasta, și o spun cu riscul de a fi pusă la „index“ de admiratorii fanatici, dar lipsiți de luciditate, ai trupei de la Piatra Neamț — impresia de rutinizare a actorilor în acest mod de interpretare. Actorii de la Piatra Neamț încep să se

repete, să joace mai degrabă o manieră decît roluri, specializîndu-se în tratarea tuturor pieselor cu mijloace-standard. Aș fi vrut ca acest basm, uman prin simplitatea datelor lui, să fi constituit pentru realizatorii spectacolului prilejul de a rupe cu vechea lor îndirjire împotriva teatrului pur și simplu.

Tare aș fi dorit ca despită acestor actori minunați și despre minunata lor putere de creație (aici ar trebui înșirată de fapt toată distribuția, dar eu îi numesc numai pe „veteranii“ echipei, încă uimitor de tineri, și cu o disponibilitate jucăușă impresionantă: Mitică Popescu, Boris Petroff, Valentin Urutescu, Cornel Nicoară, Lucia Ștefănescu, Sibila Oancea, Eugenia Balaure) să se fi putut spune de data aceasta mult mai mult decît că s-au jucat foarte frumos pe ei înșiși. Iar despre tinerii absolvenți (Gelu Nițu, Catrinel Paraschivescu, Nina Zăinescu) că se înscriu deocamdată încă la capitolul bunelor speranțe.

Valeria Ducea

Teatrul „Ion Creangă“

• DANSAȚI CU SALAMANDRA

de Ștefan Iureș

• CIMILITURI

Teatrul „Ion Creangă“ se grăbește. E un fapt evident pentru noi toți că Teatrul pentru copii a început de la o vreme să-și privească altfel comandamentele, ținînd către o grabnică împrosptărare. Sîntem martorii bucușorii ai acestei schimbări care înseamnă în primul rînd alt ritm de lucru, mai multe premiere românești, un colectiv mai primenit și, firește, spectacole mult mai plăcute și mai convingătoare. Dacă lucrurile vor merge așa și pe mai departe, nu mai rămîne mult pînă cînd teatrul celor mici se va apropia, cum se zice, de parametrii proiectați. În sprijinul celor mai sus zise, vine recenta premieră *Dansați cu Salamandra*. Ștefan Iureș, poetul, dramaturgul, publicistul, iubește copiii și-i cunoaște, le închină cu talent și stăruință

pagini frumoase. Iată-l pe afişorul acestui teatru, acolo unde s-ar fi convenit de mult să fie, cu o piesă despre copilărie, surprinzătoare prin noutatea ei, deşi noutatea stă, ca să zic așa, sub nasul nostru.

Literatura vîrstelor copilăriei, a explorat în timp, la noi și aiurea, teritorii foarte larg cuprinzătoare, preocupată fiind cel mai adesea de natura atât de greu palpabilă și atât de rapid schimbătoare a psihologiei celor mici, sau de raporturile, încă secrete nouă, ale copiilor cu cei mari, nu din unghiul de vedere îngîmfat și sigur pe sine al celor mari, ci din unghiul tainic și tănuit al celor mici, unghi de vedere nu o dată ascuțit și plin de malicie.

Dar s-a ivit o realitate nouă, odată cu marile prefaceri din viața noastră, realitatea marilor aglomerări umane, realitatea existenței cotidiene pe verticala blocurilor. Această realitate implică un aspect care nu-i scapă lui Ștefan Iureș: ce presupune existența într-o vecinătate absolut imediată a atîtor oameni mari, dar și a copiilor lor? Ce colectivitate se încheagă, sub ce raporturi noi? Ce se petrece neștiut, nebănuit, sub chiar ochii părinților, du acești copii în zilele și serile lor de vacanță? Iată un teren de investigație fascinant prin ineditul relațiilor care prind viață. Nu are prea mare importanță cum evoluează întîmplările de-a lungul celor trei acte și... zece etaje ale piesei *Dansați cu Salamandra*. Întîmplările pot fi spectaculoase în sine, pot amuza sau pot stîrni minia (nejustificată) dar pot fi golite de semnificație. De data aceasta spre meritul autorului, se cuvine subliniat faptul că lanțul de fapte, de la micile soții ale Incorigibilului pînă la amplele acțiuni „de recuperare” organizate de fermecătoarea Salamandră, au înțelesuri adînci și emoționante. Copiii aceștia care evoluează sub ochii noștri, abia au cincisprezece ani, dar pășesc spre maturizare cu o repeziciune amețitoare. Înclinați nu o dată să-i vedem superficiali, gălăgioși, instabili, dezordonați, îi descoperim, surprinși, în descrierea absolut veridică a lui Ștefan Iureș, buni, generoși, altruști, sensibili, visători și inteligenți. Izolarea, însingurarea le repugnă, au un dezvoltat simț al colectivității, recunosc cubucurie și senini un conducător în cel mai bun dintre ei, și-l urmează pe drumul unor fapte care încetează să însemne doar joacă de vacanță și care devin acțiuni colective pentru salubritatea existenței lor spirituale. Piesa curge firească, ocolind cu dibăcie didacticismul, și nu o dată clocoțitoarea existență a copiilor se domolește, lăsînd loc unor spații de liniște înfiorată de cald lirism.

Tînăra regizoare Magda Bordeianu a înțeles perfect nu numai semnificațiile piesei ci și spiritul ei. Spectacolul se desfășoară cu viciocine și ritm în cadrul scenografic plin de sugestie care face, din puține elemente, trimiteri la situarea pe verticală a planurilor de acțiune, cu multe scări, încăperi despuiate de pereți, terase. (Autori: arh. Vladimir Popov și Diana Ioan Popov). Autoarea spectacolului a utilizat cu pricepere acest iscusit decor,

creînd o atmosferă de ferveoare, de freamăt juvenil, proprie parterului și înaltelor terase, o atmosferă generată de fapt de fragedele existențe care populează piesa. Personajele prind lesne viață și datorită interpretelor, în majoritatea lor (și spre surpriza noastră) foarte tineri. Autoritară cu grație și blîndețe, cuceritoare prin simplitate și umor, a fost Andra Teodorescu, interpreta Salamandrei. Sensibili, emoționați și înduioșători au fost Anca Zamfirescu și Vasile Menzel, interpreții celor doi care pentru înția oară simt cum prietenia lor face loc dragostei. Două gemene care nu prea vor să semene au interpretat cu haz și cu farmec Alexandrina Halic și Genoveva Preda. Alte chipuri de copii, chipuri mai timide sau mai exuberante, pe fondul unei fermecătoare sincerități au creionat mai întîi Lucian Muscurel și Mircea Mușatescu, mai în planul al doilea Paula Sorescu și Mugur Arvunescu. Nesuferitul Incorigibil, băiat bun în fond, a fost interpretat cu mijloace voit lipsite de ostentație de Dumitru Anghel. Un posac și îndărătnic domn zis Veto a realizat Marius Rolea, iar Jean Goddeanu, Mibai Constantinescu, Ion Enache, Natalia Arsene, Neofita Pătrașcu, și Pompilia Vasiliu au realizări corecte, bune, integrîndu-se cu discreție ansamblului care, firește, este dominat de cei tineri. E un spectacol frumos, un spectacol tonic, un spectacol grațios totodată și sensibil, un spectacol bun prin sine însuși, dar mai ales încurajator pentru tendințele și perspectivele Teatrului „Creangă”.

„Cimilituri” nu e un spectacol propriu-zis, e mai mult o improvizație, un joc închipuind o șezătoare la care se spun ghicitori. E o invitație pe care actorii teatrului o adresează direct copiilor și pe care copiii o acceptă cu bucurie intrînd fără sfială în joc. Se spun ghicitori, mai chinuit, mai contrafăcut de către actori, cu o fermecătoare spontaneitate de către copii, dar într-o dispută a istețimii care desființează rapid rampa, și dezvăluie cît de neașteptate și diverse pot fi căile de apropiere a micilor spectatori. E o manifestare zglobie care se consumă vreme de o oră și pe care regizorul N. Al. Toscani promite s-o îmbogățească și s-o primenească în continuare, un inspirat prilej de familiarizare a copiilor cu creația populară. Și uite așa, între două spectacole, sau între două lecții, pe scena teatrului, dar și în școli, stabilind un dialog voios, ghidus, plin de surprize, actorii și copiii cimilesc.

Virgil Munteanu